

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Kai Slagsvold Hekne
Arkivsaksnr.: 20/3702-1
Saken skal sluttbehandles av: Kommuenstyret

Arkiv:

Status omstilling - mandat og videre fremdrift

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kommunestyret tar saken til etterretning. Pågående og planlagte utredninger og framdriftsplan oppfyller kommunestyrets forventninger til omstillingsarbeidet på dette stadiet.
2. Som representanter til arbeidsgruppa for skolestrukturutredning velges og

Stange, den 09.10.2020

Kajja Eide Drønen
Kommunedirektør

SAKSOPPLYSNINGER

Bakgrunn:

I vedtaket i K-sak 141/19 *Rådmannens forslag til årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023* fra 18.12.2019 ga kommunestyret sin tilslutning til kommunedirektørens arbeid med omstilling for å oppnå balanse i kommunens drift i løpet av økonomiplanperioden.

Organisering, arbeidsform og involvering ble vedtatt i formannskapet 11.03.2020, og i kommunestyret 01.04.2020 i K-sak 20/20 *Plan for fremdrift og prosess for budsjett og økonomiplan 2021-2024*.

I K-sak 67/20 *Mandat for utredning av omstilling i økonomiplanperioden 2020-2023* vedtok kommunestyret 17.06.2020 en tolvpunkts liste over utredninger kommunedirektøren skal iverksette og gjennomføre. Denne saken er direkte oppfølging av K-sak 67/20.

1. Kommunedirektøren gis i oppdrag å gjennomføre utredningene innenfor helse og omsorg i henhold til saksframstilling og rapport.
2. Kommunedirektøren gis i oppdrag å legge fram egen sak som beskriver en konkret og realistisk fremdriftsplan hvor organisering og mandat for helse- og omsorgsområdet fremgår, høsten 2020.
3. Kommunedirektøren gis i oppdrag å legge fram sak knyttet til fastlegeordningen i tråd med Handlingsplan for allmennlegetjenesten høsten 2020.
4. Kommunedirektøren gis i oppdrag å utrede skolestrukturen i Stange kommune med oppstart høsten 2020. Forsterket skoleavdeling og arbeids- og aktivitetstilbudet ved Åkershagan oppvekst- og aktivitetssenter skal være en del av utredningen.
5. Kommunedirektøren gis i oppdrag å legge fram en sak for kommunestyret høsten 2020 med forslag til mandat for utredningsarbeid om framtidig skolestruktur. Saken skal b annet omhandle sammensetning og organisering av arbeidsgruppe, framdrift og involvering.
6. Kommunedirektøren gis i oppdrag å iverksette utredning av samlokalisering av Nordstad barnehage og Nedre Tømte barnehage.
7. Kommunedirektøren gis i oppdrag å utrede den to-delte organiseringen av eiendomsforvaltningen som består av kommunens eiendomsavdeling og Stange kommunale boligforetak høsten 2020.
8. Kommunestyret legger til grunn at kommunedirektøren etter hvert som omstillings og endringstiltak planlegges og operasjonaliseres ivaretar medvirkning fra tillitsvalgte, vernetjenester og at rådene skal informeres og tas med på råd.

9. Kommunedirektøren gis i oppdrag å legge fram en sak i løpet av 2021, knyttet til prinsipielle sider ved organisering, styring og kostnadsnivå i interkommunalt samarbeid.
10. Kommunedirektøren gis i oppdrag å utrede nivå og innretning på ulike satser i dagens godtgjøringsreglement, modeller for frikjøp av folkevalgte.
11. Med bakgrunn i situasjonen Covid-19 har ført til, og den økonomiske situasjonen kommunen er i, gis kommunedirektøren i oppdrag å innarbeide dagens eiendomsskattenivå i budsjettprosessen for 2021. Dette forutsatt at Stortinget vedtar regjeringens forslag til statsbudsjett.
12. Kommunestyret forutsetter at kommunedirektøren vil gjøre en gjennomgang av administrativ organisering med mål om å styrke strategi- og utviklingsarbeid, samt synliggjøre hvilke kostnadsbesparelser en mer optimal organisering kan gi.

Som øvrig bakgrunn vises det til K-sak 74/20 *Samlokalisering av bofellesskapene Enerhaugen, Grønvold og Norstad* behandlet 23.09.2020.

For ordens skyld vises det til at vedtakspunkt 3 og 6 – Fastlegeordningen og samlokalisering av Norstad og Nedre tømte barnehager ikke vil bli omtalt videre i herværende sak. Disse punktene vil bli fulgt opp i egne saker.

Saksfremleggets form og disposisjon

I denne saken konkretiserer kommunedirektøren realistiske fremdriftsplaner med beskrevet mandat og organisering. Under samleoverskrift «Vurdering» er dokumentet inndelt i fire kapitler.

I Innledning

II Mandat for omstillingsprosjektet

III Prosjektets organisering

III-1 Struktur og ansvar

III-2 Kommunikasjon

III-3 Kapasitet/ ressursbruk

IV Prosjektstatus

IV-1 Generelt

IV-2 Utredning av administrativ organisering

IV-3 Utredning av Helse og omsorg

IV-4 Utredning av Oppvekst

IV-5 Utredning av Samfunnsutvikling

IV-6 Øvrige utredninger

Vurdering:

I Innledning

Nasjonale og internasjonale strømninger og hendelser setter ytre rammebetingelser også lokalt i Stange. Det er ikke mulig å velge bort slike endringer. Kommunen kan og bør ta aktivt stilling til *hvordan* kommunen skal håndtere endringene, velge å gjøre egne grep – egne endringer - som svar på endret situasjon rundt oss. Driften må aktivt *omstilles*.

Nærmere 80 % av kommunens ressursbruk er knyttet til tjenesteproduksjonen innenfor helse- og omsorg og oppvekst. Det er også innenfor disse områdene / tjenestene det er vedtatte statlige bemanningsnormer og individuelle lovfestede rettigheter. Det fører til at det er krevende å kutte i ressursbruken. Arbeidet med å omstille handler derfor om å gjennomgå og ta stilling til om dagens tjenestenivå, organisering og strukturer er bærekraftig sett i lys av en krevende økonomisk situasjon. Flere ordinære oppgaver og utviklingsoppgaver har blitt utsatt som følge av koronapandemien. I budsjett- og økonomiplanen er det lagt inn et betydelig effektiviseringskrav for 2020, altså før pandemien var et faktum. Dette er krav som det er vanskelig å effektivisere slik situasjonen er.

Kommunedirektøren opplever det som en krevende oppgave å sikre nok bemanning slik at virksomhetene kan tåle økt fravær, samtidig som brukere og ansatte skal bli tatt godt vare på i pågående situasjon. Forslag til statsbudsjett tyder så langt på at kommunens rammebetingelser blir ytterligere redusert, samt at merutgifter til pandemien ikke fullt ut blir kompensert. Konsekvensene av anstrengt økonomi, koronapandemi og effektiviseringskrav øker kravet til å redusere driftsutgiftene ytterligere, samt at planlagte og ønskede investeringer må vurderes å settes på vent eller omprioriteres. Det kan tenkes at økte investeringer blir nødvendig for å skape grunnlaget for lavere, fremtidige driftskostnader. Den økonomiske utfordringen er minimum i samme størrelsesorden som stipulert i inneværende års økonomiplan:

Rammereduksjonen	2021	2022	2023
	-20 000	-35 000	-43 975

Omstillingsarbeidet vi står ovenfor krever at det fattes beslutninger som gir en tydelig retning og ramme for hvordan kommunedirektøren sammen med ansatte og tillitsvalgte skal kunne lykkes i å omstille driften på måter som gir varige endringer. Det er et omfattende informasjons- og involveringsarbeid som skal gjøres på mange nivå - ansatte, tillitsvalgte, politikere, brukere og innbyggere - og vil måtte ta tid dersom forventningene om tilstrekkelig involvering skal ivaretas.

Jfr. K-sak 20/20 er Formannskapet referansegruppe for det samlede omstillingsarbeidet. Kommunedirektøren ser det hensiktsmessig at driftsutvalget informeres fortløpende om de ulike delprosjektene. Dette for å sikre kunnskapsbredde og drøfting av aktuelle problemstillinger. Kommunedirektøren informerer aktivt i rådene underveis i prosessene, og dette gir samtidig muligheter for innspill. Kommunedirektøren tilrettelegger også for stor grad av tilgjengelighet og dialog i tillitsvalgtes og vernetjenestens egne fora. Der det er relevant for arbeidet deltar tillitsvalgte og vernetjeneste direkte i arbeids-/utredningsgruppene. I tillegg vil arbeid med omstilling være et viktig tema i trepartverkstedet.

Stange kommune er i en god posisjon til å planlegge og gjennomføre den omstillingen kommunen står foran. Kommunedirektøren er opptatt av at vi nå skal benytte situasjonen til å gjøre de gode grepene og se nye løsninger der det er nødvendig. Konsekvensene av omstillingen vet vi ikke ennå. Flere ansatte kan få endrede oppgaver, nytt arbeidssted, og vi må regne med kutt i antall stillinger.

II Overordnet mandat for omstillingsprosjektet

Gjennom omstilling skal vi skape varige endringer for en sunn økonomisk drift og rett dimensjonering av tjenester med god kvalitet. Utredningsarbeidet skal vektlegge helhetlig løsninger og kost-nytte-vurderinger på tvers av fag og virksomheter. Målet er å videreutvikle og levere kvalitativt gode og bærekraftige tjenester innenfor vedtatte budsjettammer.

III Prosjektets organisering

III-1 Struktur og ansvar.

Omstillingsarbeidet er organisert med styringsgruppe, sammensatt av kommunedirektørens utvidede ledergruppe (kommunalsjefer og stabsledere), hovedverneombud (HVO) og hovedtillitsvalgt (HTV) Fagforbundet samt hovedtillitsvalgt (HTV) Utdanningsforbundet. Fra og med 1.september 2020 ivaretas samordning og koordinering av de parallelle utredningsprosessene i omstillingen i en prosjektstilling.

Prosjektet har klart definerte roller, med tilhørende ansvarsfordeling, med kommunedirektøren som prosjekteier. Videre er prosjektet organisert slik:

- Prosessleder for omstilling er ansvarlig for overordnet samordning og fremdrift.
- Kommunalsjefer er ansvarlig for samordning og fremdrift innenfor egne områder.
- Virksomhetsledere er prosjektansvarlig for definerte utredningsområder.
- Det arbeides pt. med nærmere definering av ansvar for ledere på avdelingsnivå.
- Tillitsvalgte i styringsgruppen har særskilt ansvar for informasjonsflyt til tillitsvalgtes arenaer.
- Hovedverneombud i styringsgruppen har særskilt ansvar for informasjonsflyt til vernetjenestens arenaer.
- Kommunikasjonsansvarlig er ansvarlig for å sikre en god informasjonsflyt internt og eksternt.
- Den enkelte medarbeider har en selvstendig plikt til å aktivt søke informasjon.

III-2 Kommunikasjon.

Rett kommunikasjon skal bidra til å etablere fellesskap, eierskap, engasjement og fremtidstro i omstillingsprosjektet. Kommunedirektøren er godt i gang med arbeidet med en egen kommunikasjonsstrategi, som skal beskrive hvordan vi konkret etablerer og implementerer informasjonsflyt og dialog i prosjektet. Kommunikasjonsplanen vil bli lagt frem som orienteringssak for kommestyret i løpet av 2020. Alle omstillingsprosesser avhenger av transparent, aktiv kommunikasjon internt i alle deler av organisasjonen. Kommunedirektøren ønsker at alle ansatte skal gis mulighet til å engasjere seg, delta og komme med innspill. En gruppe sammensatt av ansatte og tillitsvalgte leverte 8. oktober

forslag til hvordan ansatte best involveres; forslag til hensiktsmessig form og egnede kanaler for innspill. Dette blir nå bearbeidet for å sikre medarbeiderskap i omstillingsprosessen. Omstillingsprosjektet vil legge stor vekt på både å innhente og gi informasjon og perspektiver fra berørte parter; innbyggere med tjenestebehov, lokalt næringsliv, lag og foreninger.

III-3 Kapasitet/ ressursbruk.

Som skissert prosjektansvar viser, skal omstillingsarbeidet – med unntak av tidsavgrenset prosessstøtte – ledes og utføres innenfor kommunedirektørens organisasjon. Utredningene skal i all hovedsak løses med de eksisterende ressurser som finnes i de ulike virksomhetene. Ledere på ulike nivå vil bli sterkt involvert i ett eller flere utredningstema. Prosjektarbeidet skal gjennomføres parallelt med utførelse av ordinære og ekstraordinære driftsoppgaver i alle virksomheter. Dette betyr at utredningene vil måtte pågå over et lengre tidsrom enn om prosessene ble gjennomført på dedikert heltid.

IV Prosjektstatus

IV-1 Generelt.

Endringer på ett område, ett tjenestefelt, vil ofte få konsekvenser for andre områder og andre tjenester. I utredningsarbeidet kan det være vanskelig å se helheten og tilhørende konsekvenser uten grundige og omfattende prosesser som sikrer at alle viktige forhold tas med i vurderingen. Utredningsarbeid er ofte tidkrevende, og ikke minst gjelder dette ivaretagelse av gode medvirkningsprosesser. Det er derfor utfordrende å få gjennomført nødvendige endringer raskt nok.

Av de ulike oppdragene kommunestyret ga kommunedirektøren i K-sak 67/20 har grunnlaget for punkt 11 bortfalt (innarbeidelse dagens eiendomsskattenivå i budsjettprosessen for 2021 med bakgrunn i Covid-19- situasjonen). Videre vil kulepunktene 3, *Fastlegeordningen*, og 6, *samløslisering Norstad og Nedre Tømte barnehager*, ikke bli behandlet i dette saksfremlegget, da det kommer egne politiske saker på disse. De øvrige oppdragene i vedtaket omfattes av dette saksfremlegget.

Alle utredningene skal sluttbehandles i kommunestyre etter den framdriftsplanen som blir beskrevet i saken, og effekten av tiltakene skal innarbeides i budsjett og økonomiplan.

IV-2 Utredning av administrativ organisering

Som et ledd i omstillingsarbeidet har kommunedirektøren igangsatt en utredning av stabenes organisering – inkl. rådgivere underlagt kommunalsjefer. Utredningen skal gjøre rede for dagens organisering av administrative oppgaver, med fokus på sentral eller desentral løsning. Utredningen skal foreslå optimalisert organisering med hensyn til kraft og retning på strategi- og utviklingsarbeid. Arbeidsgruppen startet arbeidet primo september måned. Det aller meste av utredningsarbeidet slutføres innen årsskiftet, og sluttrapport leveres innen utgangen av januar 2021. Når det gjelder resultatet av dette arbeidet, er dette vurdert å være innenfor kommunedirektørens myndighet. Kommunedirektøren er likevel av den

oppfatning at det er svært viktig å informere kommunestyret fortløpende, for på den måten sikre god informasjonsflyt og forankring til arbeidet.

IV-3 Utredning av Helse og omsorg

Helse- og omsorg har ansvar for alle kommunale tjenester knyttet til helse, omsorg og sosiale tjenester til de som bor og oppholder seg i kommunen.

Til innbyggere med rettslig krav på særskilte tjenester har Stange kommune over flere år levert ytelse ut over det budsjettammen har gitt rom for. Det er særlig yngre innbyggere under 67 år som har kostnadskrevenne tjenestebehov. I Stange er det også stor ressursinnsats på forebyggende- og lavterskeltjenester.

IV-3-1 Mandat for utredning på helse- og omsorgsområdet.

Helse og omsorg skal gjennom definerte utredninger på området finne enkelttiltak, og tiltak som virker i helheten, som bidrar til å nå målet om videreutvikling av bærekraftige tjenester innenfor vedtatt budsjettamme. De ulike utredningene vil til sammen synliggjøre potensialet for innsparing med tilhørende konsekvenser.

IV-3-2 Organisering av utredningsarbeidet.

Utredningene organiseres og gjennomføres i parallelle arbeidsgrupper. Arbeidsgruppene består av medarbeidere, tillitsvalgte og ledere på ulike nivå som berøres direkte av utredningstemaene. I prosessene med utredninger holdes Driftsutvalget (DUT) løpende orientert og blir invitert til å komme med innspill til pågående arbeider.

Det er mange delutredninger/prosjekter på helse- og omsorgsområdet. Særlig på virksomhetsledernivå er det flere personer som sitter i flere av arbeidsgruppene.

IV-3-3 Fremdriftsplan - pågående utredninger.

- *Utrede hensiktsmessighet av å organisere institusjonstjenestene i én virksomhet.* Stange og Ottestad helse- og omsorgssenter er kommunens to institusjoner og har hver sin virksomhetsleder. Det utredes fordeler og ulemper ved å ha henholdsvis en eller to virksomhetsledere for de to enhetene. Kommunedirektøren har myndighet til å organisere virksomheten hensiktsmessig, og beslutningen på bakgrunn av denne utredningen tas administrativt. anbefaling fra arbeidsgruppa framlegges for kommunedirektøren 01.12.2020 og eventuell endring gjennomføres fra 01.01.2021.
- *Evaluering og organisering av vikarpoolen.* Målet er å vurdere om Stange kommune skal videreføre dagens organisering av vikarpoolen eller finne en annen organisering som sikrer tilstrekkelig tilgang på kvalifisert personell. Utredningen avklarer økonomiske konsekvenser av ulike organiseringsformer. Arbeidsgruppa legger fram sin evaluering for kommunedirektøren innen 01.03.2021. Politisk sak legges fram andre kvartal 2021.
- *Evaluering av tjenestebeskrivelse for omsorgsboligene på Stange helse- og omsorgssenter, samt organisatorisk tilknytning av omsorgsboligene.*

Tjenestebeskrivelsen vurderes presisert for å tydeliggjøre målgruppe til omsorgsboligene. I tillegg vurderes mulig organisatorisk tilknytning for omsorgsboligene i Helsetjenester i hjemmet i stedet for i Stange helse- og omsorgssenter. Det gjøres for å sikre helhetlige, koordinerte tjenester. Arbeidsgruppa legger fram evalueringen for kommunedirektøren innen 01.12.2020. Utredningen/evalueringen vil inngå i samsak for politisk behandling første kvartal 2021.

- *Organisatorisk tilknytning for virksomheten Helse og rehabilitering. Forløpsorganisering av rehabilitering vurderes i samme prosess.*

Helse og rehabilitering har vært midlertidig tilknyttet Tjenesteenheten i 2020. Endret organisatorisk tilknytning for de ulike tjenestene (fysioterapi, ergoterapi, hjelpemiddellager, frisklivsentral og fengselshelsetjeneste) utredes for å sikre helhetlige, koordinerte tjenester. Arbeidsgruppas arbeid legges fram for kommunedirektøren innen 01.12.2020. Utredningen vil inngå i samsak for politisk behandling første kvartal 2021.

Videre arbeid med vurdering av forløpsorganisering av rehabiliteringstjenestene fortsetter i 2021. Arbeidsgruppens vurderinger skal sikre at tjenestene ikke er fragmentert ved at de er organisert i flere ulike virksomheter. Arbeidsgruppa legger saken fram for kommunedirektøren andre halvår 2021, og politisk sak fremmes første halvår 2022.
- *Dimensjonering, lokalisering og organisering av virksomheten Barn og familie.*

Stange kommune bruker mye ressurser på forebyggende arbeid, inkludert Stangehjelpa i Barn og familie. Effekten av satsning på forebyggende arbeid er vanskelig å måle. Kommunen har blitt kontaktet av KS, senest 9. oktober 2020, om et FoU-arbeid; "Tiltak som virker" med fokus på effektmåling av forebyggende arbeid. Kontakten følges opp videre for mulig gjennomføring av FoU-arbeidet i 2021.

I tillegg utredes Barn og familie med tanke på om barneverntjenesten skal være selvstendig virksomhet eller en del av virksomheten Barn og familie. Utredningen knyttet til om barnevernet skal være del av Barn og familie legges fram for kommunedirektøren første halvår 2021, med påfølgende politisk sak samme halvår. Tiltak for barn og unge må også sees i sammenheng med tiltak i regi av virksomheten Kultur og fritid og dette må inngå i en helhetlig vurdering knyttet til forebyggende tiltak.
- *Samlet vurdering av dimensjonering og organisering av Tjenesteenheten.*

Tjenesteenheten ivaretar all saksbehandling knyttet til helse og omsorgstjenester i kommunen. Enheten ble etablert i 2014 for å skille tjenesteleveranse fra forvaltning, og på den måten bedre sikre innbyggernes rettssikkerhet knyttet til tjenesteutmåling enn det som var tilfellet når tjenestene selv fattet vedtak. Koordinerende enhet er også en del av Tjenesteenheten. Vurderingen skal belyse fordeler og ulemper ved dagens innretning på saksbehandling og koordinering av tjenester, og vise andre

alternative innretninger med tilhørende fordeler og ulemper. Kostnadsestimat ved ulike innretninger skal belyses.

Vurderingen legges fram for kommunedirektøren første halvår 2021, og politisk sak fremmes andre halvår 2021.

- *Vurdering av å legge arbeids- og aktivitetstilbudet fra Åkershagan opplærings og aktivitetssenter (ÅOA) til virksomheten Tilrettelagte tjenester (TT).*
Temaet utredes for å finne ut om tilbudet til innbyggere kan bli mer fleksibelt ved endret organisering og om annen innretning kan gi reduserte kostnader. Dette må sees i sammenheng med oppdrag gitt gjennom punkt 5, skolestruktur. Utredning legges fram for kommunedirektøren våren 2021 og politisk sak fremmes andre halvår 2021.
- *Organisatorisk tilknytning Bofellesskapet Høgmyr og Lille Kjonerud Bofellesskap.*
Bofellesskapet Høgmyr gir tilbud til innbyggere med sammensatte utfordringer og Lille Kjonerud Bofellesskap gir primært tilbud til innbyggere med fysisk funksjonshemming. De to bofellesskapene er i dag organisert under virksomheten Tilrettelagte tjenester. Det utredes om dette bør endres for å sikre helhetlige, koordinerte tjenester. Skal Høgmyr tilknyttes Barn og familie? Skal Lille Kjonerud organisatorisk tilknyttes Ottestad helse- og omsorgssenter eller helsetjenester i hjemmet? Utredningen legges fram for kommunedirektøren første halvår 2021 og politisk sak fremmes også første halvår 2021.
- *Innen Tilrettelagte tjenester videreføres arbeidet med strukturelle endringer.*
I Sak 74/20 vedtok Kommunestyret videreføring av omstillingsarbeidet i TT med mål om kostnadsbesparelser. Det ble presisert at dersom omstillingsarbeidet innebærer flytting for beboere skal dette i størst mulig grad baseres på frivillighet og det skal gjennomføres etter reell medvirkning og gode prosesser for alle parter.
Strukturendringer i TT forventes i stor grad å bidra til kostnadsreduksjon innenfor helse- og omsorgsområdet. Sak knyttet til mulige organisatoriske endringer i TT legges fram til politisk behandling første halvår 2021. Faglige fordeler og ulemper ved noe større enheter omtales og begrunnes i saken. Om strukturendringer i TT blir besluttet, starter det praktisk og konkret endringsarbeidet med et forprosjekt knyttet til boligløsning i løpet av 2022.

IV-3-4 Tiltak/utredninger allerede igangsatt før kunnskapsgrunnlaget ble lagt fram.

- *Helsetjenester i hjemmet*
Det er påbegynt en *kartlegging av arbeidsoppgaver og tid brukt* for å få oversikt over dagenes direkte- og indirekte brukerrettede tid i helsetjenester i hjemmet. Kartleggingen vil gi et bedre bilde av hvor et eventuelt effektiviseringspotensialet ligger i forhold til organisering av tjenestene. Er kjøreruter effektive/optimale? (logistikk) Er det hensiktsmessig å organisere tjenesten i arbeidslag? O.s.v.
Kartleggingen legges fram som del av samlesak til politisk behandling første kvartal

2021. Saken vil belyse fordeler og ulemper ved ulike måter å organisere tjenestene på og så langt mulig kostnadsberegne ulike alternativ.

- *Arbeidstidsplanlegging med innføring av årsplan* til erstatning for seksukers turnus og oppjustering til større stillinger – heltidskultur - har de siste årene vært i fokus. Det er oppnådd økonomisk innsparing med reduksjon av årsverk, samtidig som tjenestekvaliteten er opprettholdt. Dette arbeidet videreføres med mål om ytterligere innsparing og kostnadskontroll.
- *Kommunal akutt døgn. (KAD)* Vurdering av samarbeidet med Ringsaker kommune knyttet til kommunale akutt døgnplasser gjøres våren 2021. Risiko- og sårbarhetsanalyser mht legedekning får her særlig fokus. Det forventes noe kostnadsreduksjon ved å gi tilbudet i egen kommune. Sak knyttet til samarbeid med Ringsaker kommune legges fram før 01.06.2020, da eventuell oppsigelse av avtale med Ringsaker må gjøres innen 01.06.2021 for at innsparing skal kunne effektueres i 2022. (6 mnd.'s oppsigelsestid)

IV-4 Utredning av Oppvekst

Skolestrukturen i Stange ble sist gang behandlet i 2017. Siden den gang er det kommet til spesielt fire store statlige endringer som vil kunne få store konsekvenser for hvordan Stangeskolen vil se ut fremover. Kommunedirektøren vurderer det som naturlig å innarbeide disse endringene i skolestrukturutredningen. Disse endringene består av det etterfølgende:

- Det er kommet en **ny lærerutdanning**. Denne gjør at lærere ferdig utdannet etter 2022 kun kan undervise i to, maksimalt tre fag.
- Fra skoleåret 2020/2021 er det innført en **ny læreplan, Fagfornyelsen**.
- Det er innført en **lærernorm**. I praksis betyr det at den statlige kvalitetsnormen tilsier at det skal være 15 elever per lærer i 1.-4.trinn, mens den definerer 20 elever per lærer i 5.-10.-trinn.
- Fra 2025 innføres **kompetansekrav for lærere**. Det betyr at lærere på barnetrinnet skal ha 30 studiepoeng for å undervise i basisfag, inkludert spesialundervisning, mens lærere på ungdomstrinnet må ha 60 studiepoeng i basisfag og 30 studiepoeng i øvrige fag.

Det er ikke kommet tilsvarende lovendringer for barnehage. Kommunedirektøren vurderer derfor at det vil være vesentlig i en utredning å se skole og barnehage i sammenheng der det er naturlig.

IV-4-1 Mandat for utredning på oppvekstområdet

Utredningen har som formål å komme med forslag til å effektivisere infrastrukturen i en sammenheng hvor en sikrer likeverdige tjenester uavhengig av hvor i kommunen en bor. Gjennom utredningen vil en vurdere og foreslå en infrastruktur som er godt egnet for å dekke et fremtidig behov i skole og barnehage, basert på ønsket og realistisk demografisk utvikling i kommunen. Infrastrukturen må ivareta en god bygningsmessig kvalitet over tid. Dette innebærer at konkrete løsninger blir vurdert ut fra byggenes tilstand og egnethet for barnehage- og skolevirksomhet. I utredningsarbeidet vil dette medføre en vurdering av eksisterende bygg, behovet for eventuelle nybygg, rehabilitering av bygg samt

omdisponering av bygg. Videre skal konkretiserte løsninger for en fremtidig barnehage- og skolestruktur ta hensyn til klima og miljø, økonomi og trafikksikkerhet. Utredningen vil drøfte det ovennevnte gjennom fire perspektiver: et samfunnsmessig, et pedagogisk, et organisatorisk og et økonomisk perspektiv. Videre vil disse fire perspektivene drøfte nasjonal politikk på utdanningsfeltet, utdanningskvalitet, økonomi, eksisterende bygg og uteområders funksjonalitet (FDV-kostnader, kapasitetsbehov, etterbruk av lokaler), klima og miljø, inkludert skolevei, og demografi (befolkningsutvikling og elevtallsutvikling).

IV-4-2 Organisering og involvering i utredningsarbeidet.

Det vil bli etablert to arbeidsgrupper:

- Arbeidsgruppe for utredning av skole- og barnehagestruktur
- Arbeidsgruppe for utredning av strukturen til forsterket skoleavdeling og arbeids- og aktivitetstilbudet ved Åkershagan oppvekst- og aktivitetssenter (ÅOA). Denne utredningen vil bli sett i sammenheng med vurderingen knyttet til å legge arbeids- og aktivitetstilbudet fra ÅOA til virksomheten TT. Dette er beskrevet nærmere under *punkt IV-3-3, Fremdriftsplan - pågående utredninger innen helse og omsorg.*

Kommunedirektøren vurderer at det er viktig å legge opp til en bred prosess, som ivaretar brukermedvirkning og en kunnskapsbasert tilnærming på de forholdene som skal utredes. For best mulig å ivareta den brede tilnærmingen, vurderer kommunedirektøren at en samarbeidsmodell, hvor kommunedirektøren har ansvaret for å drive prosessen fremover er hensiktsmessig. Som en konsekvens av dette, foreslår kommunedirektøren at det oppnevnes en politisk representant fra henholdsvis posisjonen og opposisjonen i arbeidsgruppen for skolestrukturutredningen.

I prosessene med utredningsarbeidet, holdes Driftsutvalget løpende orientert om status og veien videre.

Ut over dette vil kommunedirektøren gi informasjon om status og motta innspill i utredningsarbeidet på etablerte arenaer som samarbeidsutvalg ved den enkelte skole og barnehage, kommunalt foreldreutvalg grunnskole, barnehagenes foreldreråd, skolenes FAU og Barn og unges kommunestyre.

IV-4-3 Fremdriftsplan for utredninger

I forhold til skolestrukturutredninger foreligger det flere formalkrav for hvordan forsvarlig saksgang skal være. Det viktigste kravet er at utredningen må ligge ute til høring i så lang tid at de aktuelle høringsinstansene har tid til å utarbeide høringsinnspill. En eventuell endring i skolestruktur er i den sammenheng ikke mulig å gjennomføre før 1.august 2022.

Ut fra dette, vurderer kommunedirektøren følgende fremdriftsplan for skolestrukturutredningen som realistisk og hensiktsmessig:

- Oktober/november 2020: Kommunestyret vedtar mandat, sammensetning og organisering av arbeidsgruppen, samt framdrift og involvering for skolestrukturutredningen. I tillegg velges politiske representanter i arbeidsgruppen.
- November 2020: Arbeidsgruppen etableres og iverksetter arbeidet som beskrevet i mandatet ovenfor – inkludert orienteringer i de ulike brukergruppene.
- 1.april 2021: Arbeidsgruppen er ferdig med utredningen. Denne sendes til høringsinstanser, med frist 1.juni 2021. Det vil bli gjennomført høringsmøter i eventuelt berørte skolekretser.

- August 2021: Kommunedirektøren fremmer sak om skole- og barnehagestruktur til politisk behandling.
- August 2021-august 2022: Arbeid med etablering av nye kulturer, samarbeidsformer og brukermedvirkning i skoler med eventuelt endret elevgrunnlag. I dette ligger etablering av samarbeidsarenaer i lærerkollegier som eventuelt blir sammenslått. Det vil også defineres arbeidssted for ansatte som eventuelt må overføres, slik at dette skjer på en god og forutsigbar måte.
- 1.august 2022: Eventuelt nye skolekretser trer i kraft.

IV-5 Utredning av Samfunnsutvikling

IV-5-1 Mandat for utredning av Samfunnsutvikling

Mandat for utredning av omstilling i økonomiplanperioden 2020 – 2023, står det i pkt 7: *Kommunedirektøren gis i oppdrag å utrede den to-delte organiseringen av eiendomsforvaltningen som består av kommunens eiendomsavdeling og Stange kommunale boligforetak høsten 2020.*

I kunnskapsgrunnlaget, jf K-sak 67/20 er det imidlertid pekt på at det også legges opp til en gjennomgang av eiendomsavdelingens administrasjon. Her kommenteres også andre virksomheter i Samfunnsutvikling.

IV-5-2 Organisering.

Utredningen av en todelt eiendomsforvaltning er nettopp startet. Det legges opp til å opprette en arbeidsgruppe med deltakere fra både eiendomsavdelingen, økonomi og Boligforetakets administrasjon. Siden Eiendomsavdelingen og Boligforetaket er forankret i adskilte styringslinjer, legges det opp til at gruppen ledes/fasiliteres av en i denne sammenheng uavhengig person. I dialog med Boligforetakets leder ble det skissert en omforent forståelse av at utredningens konklusjoner legges fram senest første kvartal 2021. Dette avviker noe fra framdriften som ble beskrevet i K-sak 67/20. Det vil være kommunedirektøren som innstiller i saken, men evt dissens i utredningsarbeidet vil bli synliggjort i utredningen. Videre vil styret i Boligforetaket inviteres til å komme med sine synspunkter gjennom høring.

Kulturavdelingen har startet et utredningsarbeid på pengeflyten i budsjettet. Ved siden av drift av bibliotek, kulturskole og ungdomsklubb, består kulturavdelingens budsjett i stor grad av midler som overføres til andre. Det kan være kirka/andre trossamfunn, lag og foreninger, forskjellige arrangementer med mer. Mange av disse overføringene følger av tidligere vedtak i kommunestyret. Etter en slik totalgjennomgang blir det utarbeidet en oversikt med forslag til endringer som legges fram sammen med andre utredninger første kvartal 2021. Vurdering av forskjellige organisasjonsformer og strategier for flyktningetjenesten vil bli lagt fram til politisk behandling i samme sak.

Aktivitetsnivå innenfor *Plan, bygg, oppmåling og kommunal teknikk* blir vurdert i ordinært budsjettarbeid for 2021 – 2025.

IV-6 Øvrige utredninger

Prosjektet Merkantilfunksjoner i organisasjonen skal utrede mulig samarbeid og eventuell samlokalisering av merkantile ressurser for flere virksomheter. Kartlegging av hvilke stillinger som berøres av prosjektet drøftes for tiden med tillitsvalgte, og det utarbeides kriterier for omplasseringer og eventuelle oppsigelser. Forventet slutføring av prosjektet er i løpet av 2021.

Forebyggende arbeid

Stange kommune har en rekke forebyggende tiltak. Tiltakene er spredt på alle områder. Forebyggende tiltak ses generelt på som positive tiltak også for å bremse behovet for “behandlende” tjenester. Noen av de forebyggende tiltakene er avgrensede aktiviteter, mens andre er integrert i ordinær virksomhet. Forebyggende tiltak kan være alt fra tilrettelegging for enkle aktiviteter som stolpejakt, via forskjellige ungdomstiltak og lavterskel samtaler, til rehabilitering etter skader. Forebygging defineres her som ikke lovpålagte oppgaver.

Effekten av forskjellige forebyggende tiltak er svært vanskelig å måle. Tiltakene er derfor iverksatt på bakgrunn av faglige, og til dels politiske vurderinger. Som det beskrives i kapittel *Dimensjonering, lokalisering og organisering av virksomheten Barn og familie*, kan det bli aktuelt å få til et samarbeid om et FoU – prosjekt for å se på effekten av forebyggende tiltak. Dette vil antakelig handle om noen få områder og kan ha et langt tidsperspektiv. Kommunedirektøren anser at administrasjonen uansett må igangsette et eget arbeid for å se på det totale omfanget av forebygging i kommunen.

Det nedsettes en arbeidsgruppe som kartlegger alle typer forebyggende tiltak i alle virksomheter. Arbeidsgruppen tar en kritisk gjennomgang av tiltakene for å se på flere forhold, ut fra en må-, bør- og kan-vurdering, ut fra følgende kategorisering:

1. Om noen tiltak kan avvikles
2. Om tiltak i forskjellige virksomheter overlapper hverandre, og derfor bør ses i sammenheng
3. Om antatt effekt av konkrete tiltak kan oppnås ved en mer effektiv organisering eller andre typer tiltak
4. Om antatt effekt kan oppnås ved samarbeid med frivillige eller på andre måter utenfor kommunen istedenfor at det organiseres i kommunen

Arbeidsgruppen settes sammen som en administrativ arbeidsgruppe med deltakelse fra alle tre kommunalsjefsområdene. Det kan bli aktuelt å benytte noe ekstern kompetanse i vurderingene. Det utarbeides en rapport med forslag til endringer på området som legges frem for politisk behandling 2. kvartal 2021

Interkommunalt samarbeid

Arbeidet med å etablere en felles interkommunal overbygning for gjennomgang av alle de formelle interkommunale selskapene (j.fr. Kommuneloven) er igangsatt på

kommunedirektørnivå. Det vil bli lagt fram en sak om hvordan dette skal gjennomføres i forkant av budsjettarbeidet for budsjett 2022.

Legevakt. I dag er ordinær legevakt og luftveispoliklinikk/teststasjon etablert i midlertidige lokaler på Åkershagan. Etablering av *ny legevakt/helseberedskapssenter* i området er et omfattende prosjekt, som inntil videre har stoppet opp. Godkjenning av forprosjekt for ny interkommunal legevakt samlokalisert med ambulansetjenesten og fylkestannlegen på Drengestua ble behandlet i formannskap og kommunestyre i mars 2020. Saken er pt ikke politisk behandlet i samarbeidskommunene.

Øvrige samarbeidsprosjekter

Optimalisering av ansettelsesprosessen og *Optimalisering av innkjøpsprosessen* er to samarbeidsprosjekter mellom kommunene Stange, Løten og Hamar som vil løpe i 2020 og 2021. Tiltak / endring av arbeidsprosesser vil bli implementert underveis.